

گپ و گفتی با هنرمندان هنرهای تجسمی درباره عطار و تأثیر اشعارش بر زندگی امروزی

شعر عطار؛ سرشار از معنا برای هنر ایرانی

آریتا حسین زاده عطار

روز ملی عطار از روزهای برجسته و مؤثر در تاریخ فرهنگ و ادبیات ایران است که فرصتی را برای یادآوری و تجلیل از شخصیت بزرگ ادبی، حکیم فریدالدین عطار نیشابوری، فراهم می‌کند که آثار او با عمق فلسفی و انسانی خود، الهام بخش نسل های متمادی بوده و تأثیر عمیقی بر هنر، ادبیات و تفکر ایرانی گذاشته است. در این گزارش، در گفت وگو با هنرمندان هنرهای تجسمی، به بررسی تأثیرات عطار بر هنر معاصر و بازتاب مفاهیم آثارش در هنر امروز می پردازیم.این گفت وگوها نه تنها به بررسی نحوه تأثیرگذاری عطار بر خلق آثار هنری می پردازد، بلکه به تأمل شخصی هنرمندان درباره جایگاه عطار در دنیای امروز و چالش هایی که به عنوان هنرمند در نمایش این مضامین با آن ها روبه رو هستند، خواهد پرداخت.

- عطار انسان ها را به پویایی و اتحاد دعوت می‌کند

حسین صالحی، هنرمند خوشنویس خراسانی، است که بسیار در آثارش از اشعار عطار بهره می برد. او معتقد است: عطار از آن شاعرانی است که به شدت مورد اقبال خوشنویسان است. او اغلب در یک مصرع یا بیت در عین سادگی کلام، مفهوم وزینی را بیان کرده است و عطار از این جهت گنجینه عالی و بزرگی مانند خیام و فردوسی است که اشعارشان بسیار مورد اقبال خوشنویسان است.این هنرمند خوشنویسی، در وصف عطار و اشعارش توضیح می دهد، شیخ فریدالدین عطار نیشابوری در تاریخ ادبیات ما یگانه است. اطلاعات کمی درباره زندگی شخصی او سراغ داریم. مرگ او را در ۶۱۸ هجری شمسی حدس می زنند، اما همان هم در نقطه ایهام است. هر چقدر ایهام درباره زندگی عطار است، درباره شعر او اقبال وجود دارد. چون شعر عطار ویژگی های خاصی دارد و یکی از این ویژگی ها که مهم ترین ویژگی شعر عطار است، سادگی کلام و سلامت در اشعار اوست. عطار در طول تاریخ بسیار مورد توجه بوده است و ما در حقیقت می توانیم او را به عنوان یکی از قله های سلسله ادبیات عرفانی ایران برشمایم. صالحی در توضیح نگاه عرفانی عطار می گوید: اشعار عطار، عرفانی توأم با حرکت و پویایی دارد که انسان را دعوت می‌کند از تعلقات دست‌وپاگیر رها شود، اما گوشه‌گیری و انزوا را هم توصیه نمی‌کند. کتاب معروف منطق الطیر عطار، انسان را به پویایی و اتحاد دعوت می‌کند و ما را از تکروری جدا می‌کند. سیمرغی اگر هست به تنهایی معنایی ندارد و با جمع مرغان است که مفهوم پیدا می‌کند. از این جهت اشعار عطار با سایر اشعار ادبیات ما متفاوت است.این هنرمند خوشنویسی در بیان کاربرد مضامین اشعار عطار در دغدغه های امروزی جوانان یادآور می شود، ما در ادبیاتمان قله کم نداریم و بسیار ادبیات غنی و قدرتمندی داریم. ولی بخشی از این ادبیات غنی و قدرتمند در هاله ای از ایهام است و دلیل آن هم این است که ساختار پیچیده ای دارد و نسل نو که با زبان کهن آشنایی ندارند بسیار فهم اشعار آن ها برایشان سخت است. اما عطار این گونه نیست. او به ساده گویی و شیرین بیانی معروف است و به این دلیل که مراتب عرفانی بسیار بالایی هم دارد، می تواند به روان ترین شکل ممکن عرفان و مفاهیم اصلی زندگی را در بهترین حالت ممکن به جوانان و نوجوانان ما منتقل کند.

- اشعار عطار در حوزه رثال جادویی پیشرو است

حسین صالحی همچنین ادامه می دهد: اگر قرار باشد ارزش اشعار عطار را متوجه شویم باید سخنان بزرگان ادبیات و عارفان دیگر را درباره او بشنویم. مثلا شیخ محمود شبستری با آن مقام والایش در ادبیات و عرفان در شعری می‌گوید «مرا از شاعری خود عار ناید/که در صد قرن چون عطار ناید». می‌گوید اگر من را شاعر تلقی کنند، اصلا ناراحت نیستم، چرا که عطار هم شاعر واقعی است و تا یک قرن دیگر هم شاعری مانند او نخواهد آمد. حتی بزرگی مانند صائب تبریزی در شعری می‌گوید «خواهد رسید رتبه صائب به مولوی/ گر مولوی به رتبه عطار می‌رسد» عطار همیشه به عنوان سنجش معیار عرفان برای شعرا و عارفانی مانند مولوی و صائب تبریزی و بزرگان دیگر بوده و هست. این ها را کنار بیت معروف مولانا بگذارید که می‌گوید«هفت شهر عشق را عطار گشت/ ما هنوز اندر خم یک کوچه ایم». همان مولانا در جایی دیگر می‌گوید که یک سلسله ای از کلام و ادبیات به من رسیده که من دنباله روی آن هستم که عطار روح آن و سنایی دو چشم اوست، ما در پی سنایی و عطار آمده ایم.

او درباره ویژگی مهم دیگر شعر عطار می‌گوید: اشعار عطار در حوزه رثال جادویی یا سورثال پیشرو است و نگاهش در منطق الطیر قرن ها از زمانه خودش جلوتر است. این ساختار داستانی و نگاه

محسن توسلی با آثار نقاشی خط خود از مظلومیت مردم غزه در نگار خانه «رضوان» می گوید

«درد» به روایت یک هنرمند مشهدی

ریحانه موسوی

نمایشگاه نقاشی خط با نام «روایت غزه، به همت مؤسسه آفرینش های هنری آستان قدس رضوی، عصر شنبه، در نگارخانه رضوان مشهد گشایش یافت. در این نمایشگاه، آثاری از

محسن توسلی، مدرس و هنرمند برجسته مشهدی، در معرض دید عموم قرار گرفته که روایتی از مظلومیت مردم بی دفاع غزه است و به تبیین جنایات اسرائیل و مسائل مهم اجتماعی می پردازد. علاقه مندان تا پنجشنبه ۲۸ فروردین می‌توانند در دو نوبت صبح و عصر، از ساعت ۹ تا ۱۳ و ۱۶ تا ۲۰ از این نمایشگاه بازدید کنند.

- نمایشگاهی در بزرگداشت حماسه طوفان الاقصی

محسن توسلی در حاشیه برگزاری این نمایشگاه به خبرنگار شهر آرا گفت: از زمانی که موضوع طوفان الاقصی شروع شد، من در فکر این بودم که یک نمایشگاه برای

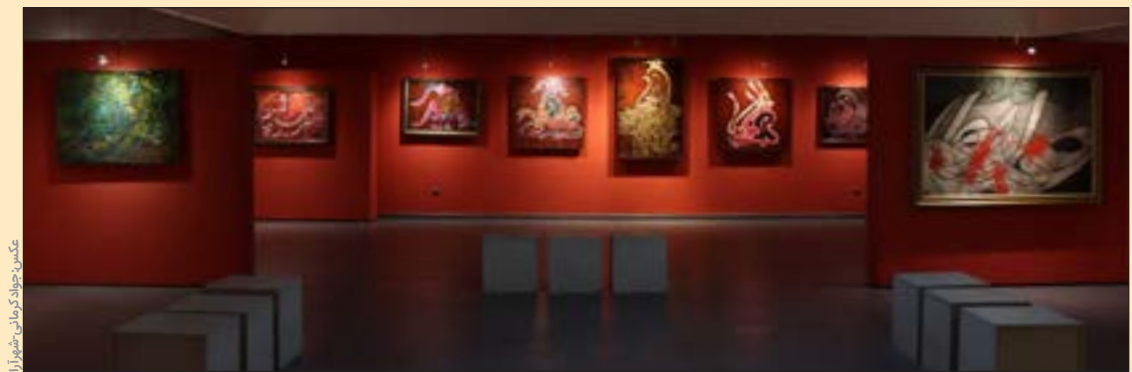
اثر نگارگری حسین رزاقی با موضوع اندیشه های حکیم عطار

بلند عرفانی که در قالب این کتاب آمده، بسیار امروزی است. ولی متأسفانه ما نیازمند این هستیم که برای این نگاه مدرن، ابزار مدرن هم در دسترس باشد که بتواند آن را صحیح بیان کند و این انجام نشده است و اگر امروزه این امکان وجود داشته باشد که هنرمندان هنرهای نو، بیشتر به شعر عطار بپردازند بسیار مورد اقبال قرار خواهد گرفت. چون شعر عطار مانند شعر مولانا متمم است. حروف و کلمات و آواها در آن بسیار زیاد است و بسیار در خوشنویسی و گرایش های نوین در خوشنویسی مثل نقاشی خط و کالیگرافی و هم به درد موسیقی می خورد. اگر این اتفاق سامان یابد سرمایه نوینی از معنا ایجاد می شود. درست است که منطق الطیر عطار بسیار دیده شده است، اما بقیه تألیفات و اشعار و قصیده های او خیلی دیده نشده است و اگر به آن ها پرداخته شود ما را به دنیای مدرنی از هنر وصل خواهد کرد. ایده و نظر این هنرمند برای تقویت پرداختن به اشعار عرفانی شاعری مانند عطار در مشهد این است، ما در حوزه هنر یک بخش خیلی مهم داریم و آن اقتصاد است که حالش در کشور و شهر ما خوب نیست. آیا و قتش نرسیده است که وقتی گوهر نابی مانند عطار داریم که شکلی از عرفان و اندیشه را ارائه داده است که همه قبولش دارند، متولیان فرهنگ مانند شهرداری و آستان قدس سرمایه گذاری و برنامه ریزی داشته باشند و با سفارش کارهای هنری با مضامین آثار و اشعار عطار به هنرمندان هنرهای تجسمی مختلف آن را در اختیار عموم مردم قرار دهند؟ این استاد خوشنویسی درباره برگزاری نمایشگاه هایی با موضوع نمود اشعار عطار در هنرهای تجسمی می گوید: با توجه به اینکه عطار یک چهره بین المللی است جا دارد که نمایشگاه های هنرهای تجسمی و خوشنویسی در کشورهای دیگر نیز با موضوع اشعار عطار کار شود. البته همین اواخر هم استاد روزبه و استاد حبیب الماسیان، کاری در قالب موسیقی گروهی را در آرامگاه عطار انجام دادند که خیلی با اقبال مردم روبه رو شد و بی نظیر بود.

- باورهای معنوی شاعرانی مانند عطار، حافظ نامشان در تاریخ است

حسین رزاقی، هنرمند نگارگر خراسانی، است که عطار را عارف و شاعری می داند که اشعارش در ادبیات و فرهنگ زبان فارسی بسیار تأثیرگذار است و دو کار هنری از داستان سیمرغ عطار به تصویر کشیده است. او بر این باور است که نگاه فلسفی و عرفانی عطار به ادبیات در روایت های او مانند داستان سیمرغ بیانگر این است که هر انسانی باید سفر معنوی را طی کند که بتواند به جایگاه و مقام اصلی انسانی خود دست یابد.

این هنرمند نگارگر می گوید: چیزی که در اغلب شعرای بزرگ کشورمان مانند سعدی، مولوی، حافظ و عطار است این است که اشعارشان با مدح و ثنای خدا آغاز می شده و بعد از آن تمسک به حضرت رسول

عکاس: جعفری کمالی شیراز

بزرگداشت این حماسه برگزار کنیم. از همان روزهای ابتدایی، اخبار را رصد می کردم و تصاویر و ویدیوهایی که به دستم می رسید برای خودم ذخیره می کردم و می دیدم و آن ها را برای خودم مایه الهام قرار داده بودم. حدود هفت ماه پیش نمایشگاهی در موزه حرم مطهر رضوی برگزار کردم. که عکس هایی از جریان مقاومت مردم غزه هم در کنار آثار قرار گرفته بود، پس از آن آثاری را تولید و ارائه دادم که در مجموع با آثاری که در این نمایشگاه وجود دارد چیزی حدود شصت اثر تولید شد. که اکنون چهل اثر از آن به نمایش درآمده است. وی افزود، نقاشی خط مدیومی است که در میان هنرهایی که در دسترس من بود بر روی آن تبحر داشتم و به دلیل اینکه دارای رنگ و فرم است، می توانست به برقراری ارتباط با مخاطب کمک بیشتری کند. به همین دلیل به سراغ هنر نقاشی خط رفتم تا بتوانم با مخاطبان غیر فارسی زبان هم ارتباط برقرار کنم.

- انتقال مفهوم با نماد و سمبل

توسلی با اشاره به اینکه آثار این نمایشگاه شامل سه قسمت است،

و اولیای خدا داشته اند و اغلب اشعاری مرتبط با قرآن دارند و این نشان می دهد که همین معنویت بسیار در ماندن نام آن ها در تاریخ تأثیر داشته است و عزت و احترام آن ها را تا نسلی که امروز هم با آن مواجهیم ماندگار کرده است. حسین رزاقی یادآور می شود: در طرحی که من از داستان سیمرغ عطار کشیدم بار اول که چندین سال پیش بود خیلی مفهوم صحیح منتقل نمی شد، ولی در دو سال پیش که دوباره این داستان را روی بوم آوردم بیشتر به آن کنجاو شدم و توانستم در قالب رنگ ها مفهومی را که عطار می خواست به مخاطب انتقال دهد، منتقل کنم. سی مرغ وقتی به قاف رسیدند تبدیل به سیمرغ شدند و این نشان می داد که اتحاد آن پرنده ها کاری را که به تنهایی هر کدام نمی توانستند انجام دهند، شدنی کرد. گروهی که هم فکر و یکدل شوند و با هم سنخیت داشته باشند می توانند حتی به اهدافی که دست نیافتنی است دسترسی پیدا کنند.

او درباره کاربرد اشعار عطار در زندگی جوانان امروز بر این باور است که باید تفسیر بیشتری از اشعار عطار داشته باشیم و این باید توسط افرادی انجام شود که جهان بینی خاصی دارند. کسی که تزکیه نفس انجام داده باشد و روحش مسیحایی باشد باید این کار را انجام دهد. البته هنرمندان هم می توانند در قالب آثار خود، عطار و زیبایی شخصیت و آثارش را به خوبی برای نسل امروز پدیدار کنند و به تصویر بکشند.

- بیان اشعار عطار در دنیای هنر مدرن، بسیار شدنی است

این هنرمند و مدرس هنر نگارگری درباره آثار عطار می گوید: زمانی می توانی به درک واقعی از آثار عطار برسی که به یک بار خوانش آن بسنده نکنی. من هر بار که آثار عطار را می خوانم به درک عمیق تری از آن می رسم. مفهومی مانند وحدت وجود را در اشعار بزرگانی مانند مولانا و عطار با عمیق شدن به آن اشعار خیلی خوب می توان دریافت کرد.

او درباره نمود اشعار عطار در هنرهای مختلف تجسمی می گوید: شعر عطار را فقط با نقاشی و نگارگری نمی توان نشان داد، بلکه ما در هنرهای مدرن و هنرهایی مانند آبستره هم می توانیم هنر پر مفهوم او را به تصویر بکشیم. بیان عطار و اشعار و باورش در دنیای هنر مدرن و امروزی هم بسیار شدنی است، ولی نوع خوانش و درک هنر او هم بسیار مهم است و کسی این توان را پیدا می کند که در راه این فهم، ریاضت و زحمت کشیده باشد.

او ادامه می دهد: ورود به دنیای اشعار و آثار عطار و کاربرد آن ها در جامعه امروزی به یک خرد جمعی و تشکیل یک تیم نیاز دارد که هم فکر و همراه باشند و بتوانند کار فاختری را در اتحاد با هم ارائه دهند که متأسفانه در جامعه امروزی هنرمندان بزرگ بیشتر فردی کار می کنند که اگر دست در دست هم دهند شاهد آثار هنری فاخری در مطرح شدن عطار و اشعارش خواهیم داشت.

چارسوق

هنر

«دکتر تانر» به شبکه مستند می رود

مستند «دکتر تانر» روایتی از تلاش های پزشک اطفال اهل ترکیه در غزه روی آنتن شبکه مستند می رود. به گزارش صبا، مستند «دکتر تانر، به کارگردانی محمد مجیدپور و تهیه کنندگی مصطفی شوقی امروز دوشنبه ساعت ۲۱ از

شبکه مستند سیما پخش می شود. این مستند، روایت زندگی و تلاش های انسانی دکتر تانر کاماجی، پزشک اطفال و اهل ترکیه در غزه است که توانست پس از ماجرای ۱۷اکتبر به همراه گروهی از پزشکان بین المللی عازم غزه شود، سفری که ماجراهای مختلفی را به همراه داشت. مجیدپور پیش از این مستند «زنان جبهه شمالی» که روایتگر زنان پشتیبان جنگ در شهر رودسر بود و مستند «اولین دیدار» روایتی متفاوت از اولین سفر جانبازان بصیر و قطع نخاعی به سفر عتبات عالیات را به تصویر کشیده است.

تصویربرداری سریال «رؤیای ریحانه» به نیمه راه رسید

تصویربرداری سریال ۲۶ قسمتی «رؤیای ریحانه» به عنوان نخستین سریال در حوزه فرزندآوری، به نیمه راه رسید. کارگردانی این سریال را گروهی از کارگردانان جوان مرکز سیمرغ صداوسیما برعهده دارند. فصل نخست سریال که

اکنون در حال ضبط است، باهدف تبیین مفاد سند تحول سازمان صداوسیما و در راستای سیاست های جمعیتی کشور تولید می شود. داستان «رؤیای ریحانه» با محوریت سوزه های واقعی از خانواده های اصیل ایرانی نوشته شده و روایت آن در یک زایشگاه وقفی در آستانه تعطیلی شکل می گیرد، جایی که کارکنان در تلاش هستند تا با افزایش زایمان ها، این مرکز را از تعطیلی نجات دهند. تصویربرداری سریال از بهمن ماه سال گذشته در بیمارستان بعثت تهران آغاز شده و تا خردادماه امسال ادامه خواهد داشت. در این سریال، بازیگرانی چون مریم کاویانی، رابعه اسکویی، مه لقا می نوش زاد، رضا توکلی، نیلوفر شهیدی، مینا نوروزی، صحرا اسداللهی، علی غفاری، علی هاشمی، سیاوش چراغی پور، علی اوسینود، سعیده عرب ایفای نقش می کنند.

هیئت انتخاب جایزه «هنرگردان» معرفی شدند

اولین دوره جایزه «هنرگردان»، مجیدشاه حسینی، رئیس فرهنگستان هنر، سیدعلی میرفناح روزنامه نگار و سردبیر اسبق مجله سوره و روزنامه اعتماد، محمد حسین نیرومند طراح و کاریکاتوریست، علی محمد

مؤدب مدیرعامل شهرستان ادب و محسن صفایی فرد مدیر مرکز شعر و موسیقی و سرود رسانه ملی، به عنوان هیئت انتخاب این جایزه به بررسی عملکرد اهالی فرهنگ و هنر و معرفی چهره «هنرگردان» می پردازند. این جایزه به فردی اهدا می شود که در طول عمر هنری و حرفه ای خود بیش از هرچیز به نقش هنرگردانی پرداخته و توانسته با ایفای این نقش، هنر متعهد و انقلابی را زنده نگه دارد.

ایستگاه

خبر

استقبال مردم از سریال «پایتخت» بی نظیر است

مدیر پُروژه «پایتخت ۷» درباره اینکه آیا فصل هفتم، پایانی برای این مجموعه خواهد بود؟ توضیح داد: این تصمیمی است که باید تلویزیون با تیم سازنده بگیرد، اما با بازخوردهای به شدت مثبتی که از مخاطبان داشتیم، مردم خواهان

ادامه این مجموعه هستند. علیرضا نجف زاده، کارگردان سریال های «بوتیمار»، «خوشنام» و «زوج یا فرد» و مدیر پروژه «پایتخت ۷»، در گفت وگویی با ایسنا، درباره تعداد قسمت های باقی مانده از سریال «پایتخت» توضیح داد: کار در ۲۲ قسمت به علاوه دو قسمت پشت صحنه روی آنتن می رود. در حال حاضر نیز مشغول آماده سازی قسمت های باقی مانده هستیم. او با اشاره به وجود بخش های ویژوال در «پایتخت ۷» گفت: در فصل هفتم بخش زیادی مربوط به ویژوال داریم که برای اولین بار در سینما و تلویزیون ایران انجام می شود. یک بخش از ویژوال اتفاق افتاده و بخش دیگر نیز در قسمت پایانی اتفاق خواهد افتاد. مدیر پروژه «پایتخت ۷» در بین بینندگان نیز اظهار کرد: بازخوردها در اقصی نقاط ایران و همچنین در میان ایرانی های مقیم خارج از کشور خیلی خوب بوده است. انرژی هایی که دریافت کردیم به شدت مثبت است، همه پای تلویزیون کار را دنبال می کنند. او در همین باره یادآور شد، چند روزی از تهران به یکی از شهرهای شمالی سفر کردم و برای خرید آنتن به مغازه رفتم، چیزی که به چشمم خورد قطعی آنتن تلویزیون در آنجا بود. وقتی جویا شدم که چرا آنتن پیدا نمی شود چنین عنوان کردند که مردم برای دیدن «پایتخت» آنتن خریدند و همه فروخته شده است! این حجم از استقبال مردم از تلویزیون با یک اثر نمایشی در نوع خود بی نظیر می تواند باشد و انرژی های مثبت به تیم سازنده و رسیده و می رسد. همچنین آن طور که هنرمندان تاجیکی ما عنوان کردند، کار در این کشور هم با استقبال خوبی روبه رو بوده است. در واقع کار میان فارسی زبانان با بازخوردهای خوبی مواجه شده و با انرژی های مثبت که وارد شده و به ویژه در فضای مجازی، مردم خواهان این هستند که «پایتخت» ادامه پیدا کند.